

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА КРУШЕВАЦ

37000 Крушевац, Чолак Антина 41, тел: 037 427 811 факс: 037 421 912 e-mail: kontakt@poljostanica.com

БРОЈ 05

БИЛТЕН

МАЈ 2011

САДРЖАЈ

1. Актуелни радови у винограду-мере зелене резидбе – <i>дипл.инж.Момир Недић</i>	3
2. Повећање трајности дрвеног наслона за винову лозу – <i>дипл.инж.Живомир Николић</i>	3
3. Наводњавање јагоде – <i>дипл.инж.Сњежана Вујиновић</i>	4
4. Заснивање повртњака – <i>дипл.инж.Радојка Николић</i>	5
5. Припрема силаже од првог откоса луцерке – <i>дипл.инж.Бобан Росић</i>	6
6. Препоруке прогнозно извештајне службе – <i>дипл.инж. Драгољуб Милосављевић</i>	
Заштита јабуке и крушке	6
Заштита коштичавог воћа	7
Заштита јагодичастог воћа	7
Заштита винове лозе.....	7
Заштита повртарских култура	8

АКТУЕЛНИ РАДОВИ У ВИНОГРАДУ – МЕРЕ ЗЕЛЕНЕ РЕЗИДБЕ

Мај је месец када се у винограду интензивно ради. У овом периоду развоја винове лозе млади ластари достижу дужину од 15-35 цм када је време да се спроведе мера лачења или тзв. “пљевљење ластара“. Ова мера зелене резидбе представља уклањање непотребних ластара, тј. ластара који ће својим растом непотребно трошити хранљиве материје. Дакле, уклањају се неродни ластари (јаловаци) избили са вишегодишњих делова чокота осим оних који нам могу послужити за замену кракова или оштећених делова чокота. Уколико су из истог окца избила два или три ластара, оставља се један најразвијенији родан ластар док се остали уклањају. Ова операција се мора изводити ручно јер су млади ластарићи веома осетљиви и лако се очењавају. Ако се са овом операцијом закасни и дође до здрављавања базалног дела ластара, лачење се мора изводити маказама да би се избегло отварање великих рана које могу бити потенцијална врата за улазак патогених организама. Уколико се жели постићи висок квалитет грозђа, по дужном метру шпалира не би требало остављати више од 15-18 ластара.

До почетка цветања треба обавити и меру прекраћивања ластара тзв. пинсирање која има за циљ привремено заустављање пораста ластара и преусмеравање хранљивих материја у цвасти (веома битна мера код винограда који су слабо понели род). Пинсирање се изводи 10-20 дана пре цветања тако да се уклони растући врх главног ластара са 2-3 чланка. Још једна мера прекраћивања ластара - заламање ластара спроводи се када ластари знатно прерасту највиши ред жице. При томе треба имати на уму да је за правилну исхрану гроздова неопходно оставити 8-12 листова изнад последње цвасти односно грозда на ластару.

Мера зелене резидбе коју је неопходно изводити у виноградима је и заламање заперака. Сувише велики број заперака чине шпалир густим што спречава оптималну осунчаност, проветреност и отежава примену средстава за заштиту од болести и штеточина. Заперци се не уклањају до основе већ се заламају на 3-5 листова. Ти листови су у другом делу вегетације фотосинтетски активнији у односу на старе листове те доприносе бољем формирању и диференцирању зимских окаца, повећању приноса и квалитета грозђа.

Дипл.инж.Момир Недић

ПОВЕЋАЊЕ ТРАЈНОСТИ ДРВЕНОГ НАСЛОНА ЗА ВИНОВУ ЛОЗУ

Дрвени наслони, стубови и коље знатно мање трају него наслони од другог материјала па се морају заштити од брзог пропадања. Трајност дрвеног наслона можемо повећати импрегнацијом. Импрегнирање треба да обухвати не само део стубова и коља који ће бити у земљи него још и 20-30 цм изнад земље.

Импрегнирање се врши: нагоревањем, затим потапањем у плави камен, катран, битумен, креозотно уље и друго.

Импрегнација нагоревањем је један од најстаријих начина заштите дрвених наслона од пропадања. Коље и стубови предходно морају бити исушени, а са оног дела који се нагорева мора се скинути – ољуштити кора. Нагоревање треба вршити на слабој ватри. Нагорева се само доњи део стуба у дужини од 70-100 цм, а коље у дужини од 50-60 цм. Нагоревање стубова и коља представља најлошији начин импрегнације. Знатно бољи резултати у повећању трајности наслона постижу се када се тек нагорели стубови и коље ставе у врели катран, битумен, карболинеум или креозотно уље.

Импрегнација у плавом камену – за импрегнацију се користи 5-10% раствор плавог камена. Раствор се справља у дрвеним, бетонским или пластичним стубовима. Импрегнирају се сирови стубови и коље пошто се претходно ољушти од коре. Најбоље је ако се стубови и коље потопе целом дужином, али ради економичности потапа се само доњи део наслона. Доњи делови наслона држе се у хладном раствору 8-10 дана. Међутим, уколико се импрегнација врши у топли раствор плавог камена она траје 5-6 дана и знатно је ефикаснија. Импрегнацију плавим каменом треба обавити најмање 30 дана пре постављања наслона у винограду.

Импрегнација у врели катран, битумен, карболинеум и у креозитном уљу продужава век трајања наслона. Поступак је следећи: стубови и коље претходно морају бити осушени и ољуштени од коре. У врео раствор ових средстава умачу се доњи делови дрвених стубова и коља у времену од 3-4 сата. Импрегнација се мора обавити најмање 5-6 месеци пре постављања наслона како би се до тог времена изгубио непријатан мирис.

Импрегнација солима волфрама – ово је један од најстаријих начина импрегнације. Пошто је за овај посао потребна опрема, засад ову импрегнацију виноградарских стубова и коља обављају предузећа.

Дипл.инж.Живомир Николић

МЕЛИОРАЦИЈЕ

НАВОДЊАВАЊЕ ЈАГОДЕ

Јагода је биљка која има велику лисну површину а плитак коренов систем. Она је воћна врста која за нормалан раст, развој и плодношеће троши велике количине воде у току целог вегетационог периода, а нарочито за време сазревања плодова у мају и јуну. У Србији је годишња количина падавина недовољна, а често је и распоред падавина неравномеран и не задовољава потребе интензивног гајења јагоде, стога је савремена и интензивна производња јагоде могућа само уз примену наводњавања. Недостатак лакоприступачне воде у земљишту штетно делује на јагоду јер се коренов систем слабо развија у површинским слоју земљишта, бујност бокора јагоде се смањује, цветање траје краће, оплодња је лошија, приноси се смањују, плодови сазревају пре времена, ситнији су и мање квалитетни, а успорава се образовање столона, живића и цветних пупољака.

Обзиром да јагода има плитак коренов систем, велику лисну масу, веома густ склоп биљака по јединици површине, што проузрокује велику транспирацију, потребно је обезбедити довољне количине воде у свим фенофазама раста и развоја. Потребне за водом нарочито су изражене у време цветања и оплодње, развоја и сазревања плодова, пораста новог лишћа и диференцирања цветних пупољака. Број заливања зависи, пре свега, од количине падавина у току године и њиховог распореда, нарочито у вегетационом периоду, затим од средње вегетационе температуре и физичких особина земљишта. Неадекватно и неравномерно заливање, може имати негативан утицај на развој јагоде јер вишак воде може да изазове гушење кореновог система и погорша особине земљишта а може доћи и до погоршања органолептичких особина плода.

Иако треба обезбедити довољно воде у свим фенофазама развоја биљке, заливања су углавном везана за одређене фенофазе јагоде: пред цветање, пред сазревање, у току бербе и после завршетка бербе. У влажнијим подручјима прво наводњавање треба обавити непосредно пред или у току сазревања плодова, а друго после бербе. Уколико се екстремно сушни период током лета и почетком јесени настави, заливање треба обавити према потреби, нарочито уколико су засади подигнути на фолији. Норме појединачног заливања код јагоде су просечно 300 до 400 м³/ха, односно 30 до 40 мм воденог талоба. Оне се утврђују за сваки тип земљишта, а збир предвиђених заливања даће укупну количину воде која је потребна за један вегетациони период. Наводњавање се може изводити на више начина, најчешће браздама, вештачком кишом и системом кап по кап. Који од ових начина ће се применити зависи пре свега од расположиве количине воде, величине засада, типа земљишта, конфигурације терена и цене инвестиција.

За јагоду, најпогодније је наводњавање системом кап по кап. Предности овог начина наводњавања су: економично трошење воде, равномерно квашење земљишта у зони кореновог система, не долази до квашења бокора и тиме се смањује опасност од обољења биљке и труљења плода, затим обрада земљишта се може несметано обављати, а могућа је и прихрана јагоде кроз систем – фертиригација.

Дипл.инж.Сњежана Вујиновић

ПОВРТАРСТВО

ЗАСНИВАЊЕ ПОВРТЊАКА

За гајење поврћа неопходно је да земљиште буде дубоко, растресито и оцедно, да се брзо суши после кише и да се лако загрева. Место за повртњак треба да је обезбеђено довољним количинама воде за наводњавање, јер поврће има велике захтеве за водом.

Повртарске билјке не треба гајити сваке године на истој парцели јер се тако погоршавају хемијске и физичке особине земљишта, квари се структура земљишта и јављају се исте болести и шреточине.

Обрада земљишта је веома важна код свих повртарских култура, а то је пре свега јесење дубоко орање, које утиче на очување земљишне влаге, поправку физичких и хемијских особина земљишта, доприноси сузбијању корова и неких болести и штеточина. Пред дубоко орање треба растурилити стајњак као и половину потребних количина фосфорних и калијумових ђубрива.

Припрема земљишта за сетву је веома важна и мора бити квалитетна како би ситно семе поврћа имало оптималне услове за клијање. Припрема земљишта пре расађивања поврћа такође треба да је квалитетна, и тада се у земљиште уноси преостала количина фосфорних и калијумових као и азотних ђубрива.

Пре употребе минералних ђубрива неопходно је извршити испитивање квалитета земшта, како би на основу добијених резултата хемијске анализе добили препоруку за ђубрење, пре свега врсту и количину минералних ђубрива коју треба применити. Веома је битно знати садржај хранљивих материја у земљишту јер повећане количине хранива пре свега фосфора и калијума могу бити токсичне за биљке.

За успешну повртарску производњу неопходно је обезбедити заливање системом «кап по кап». Путем овог система се у току вегетације врши и ђубрење водотопивим ђубривима тако да биљке добијају потребне количине воде и хранива истовремено.

Дипл. инж. Радојка Николић

ПРИПРЕМА СИЛАЖЕ ОД ПРВОГ ОТКОСА ЛУЦЕРКЕ

Традиционални начин спремања сена – конзервисањем луцерке, детелине и травно – легуминозних смеша код нас је природно сушење на сунцу. Поред овог, постоји и други начин, мада недовољно познат, а то је конзервисање зелене масе спремањем силаже или сенаже.

Највећи проблем при сушењу првог откоса за сено јесу честе кише у мају месецу, као и висока влажност ваздуха и земљишта. Поред тога биљке из првог откоса одликују се грубљим стаблом и мањим учешћем лишћа у укупној биљној маси. У таквој маси, лишће се брже суши у односу на стабло, а пресушено лишће се лако круни и отпада, а са њим се губи и најхранљивији део буљке. Уколико у међувремену пада киша, покошена маса остаје на земљи испирају се хранљиве материје и маса трули.

Због набројаних проблема, неки од наших фармера први откос луцерке конзервишу у форми силаже. Међутим, силирање луцерке није тако једноставан поступак као што је силирање целе биљке кукуруза. Луцерка садржи знатно мање шећера и знатно више протеина и минералних материја, те се не може силирати уобичајеним поступком. Отежавајућа околност је висок садржај влаге, који може да буде 80%. Једини начин да се од ове културе добије квалитетна силажа јесте да се покошена маса пре силирања просуши до новоа влаге од око 60%. Дужина трајања сушења зависи од интензитета сунчеве топлоте и може да износи од неколико сати до више једног дана.

Основни проблеми при спремању силаже од просушеног материјала је отежано сабијање, јер је просушени материјал доста еластичан и стално се подиже. Због тога просушену масу треба уситнити. Практичне препоруке су, да при коришћењу зелене луцерке за силирање дужина сецкања буде 3 – 5 центиматара. Пре самог почетка гажења масе обавезно је масу луцерке помешати са око 7%, од укупне масе, кукурузне прекрупне како ми се обезбедила довољна количина шећера за процес конзервисања. нарочиту пажњу треба обратити на што боље гажење у сиљу истискивања ваздуха, добро покривање фолијама, као и додатно оптерећење силиране масе.

Дипл.инж.Бобан Росић

ЗАШТИТА БИЉА

ПРЕПОРУКЕ ПРОГНОЗНО ИЗВЕШТАЈНЕ СЛУЖБЕ

1. Заштита јабуке и крушке

Ове воћне врсте налазе се у фази формирања плодова величине лешника у зависности од локалитета, па је потребно наставити са заштитом против проузроковача биљних болести и штеточина. Код **јабуке** треба наставити са применом фунгицида за сузбијање проузроковача чађаве краставости плодова и пегавости листа *Venturia inaequalis* и проузроковача пепелнице *Podosphaera leucotricha*. Може се користити један од системичних фунгицида који истовремено делује на проузроковача чађаве краставости и пепелнице јабуке као што су: TERCEL RUBIGAN, OLIMP 10 EW, STROBY DF, CLARINET, ARDENT, SYSTHANE 12 E, ZATO WG 50, SCORE 250 EC и други. Исто тако, за сузбијање проузроковача чађаве краставости могу се користити превентивни фунгициди као што су: MERPAN 80 WG, ANTRACOL WP 70, POLYRAM DF, CAPTAN WP 50, DITHANE M 70, CIRAM, MANKOGAL, METHOD WG и други. Овим препаратима треба додати један препарат за сузбијање пепелнице као што су: TOPAS 100 EC, NIMROD 25 EC, KARATHANE EC, SABITHANE GOLD 150 EC, FALKON 460 EC, ORIUS и други. У овој фази код јабуке се могу наћи лисне ваши, лисни минери, јабукин смотавац, воћне пипе и други инсекти, пре свега у стадијуму одраслих

инсеката, па се препоручује неким од поменутих фунгицида додати и инсектицид, као што су: INSEGAR 25 EG, IMIDAN WP 50, FENITROTION 50 EC, ANTHOCID –D, NURELLE-D, MOSPILAN 20 SG, VOLLEY 20 SP, TONUS SP, ACTARA 25 WG, CONFIDOR, PERFEKTION, SISTEMIN 40 EC, DIMETOGAL, AFINEX 20 SP и други.

Исто тако у зависности од локалитета, **крушка** се налази у фази формираних плодова, па је потребно наставити заштиту против проузроковача чађаве краставости плодова и пегавости листа као и против штеточина. За сузбијање чађаве краставости може се користити један од препарата: STROBY DF, ARDENT 50 SC, ANVIL, ANTRACOL WP 70, POLYRAM DF, MERPAN WG, MANKOGAL 80, DITHANE M 45, FOLPAN 50 WP, DELAN 750 SC, CHORUS. За сузбијање штеточина напред наведеним препаратима треба додати један од инсектицида као што су: PERFEKTION, DIMETOGAL, SISTEMIN 40 EC, DECIS 2.5 EC, COTNION 25 WP, ACTELIC 50, DIAZOL 20 EC, TALSTAR 10 EC, ARMADA и други.

За сузбијање крушкине буве користи се један од инсектицида: VERTIMEC 0,18 EC, ABASTATE, FASTAC 10 EC, MITAC 20, PYRINEX 48 EC и други.

2. Заштита коштичавог воћа

Вишња и шљива су у фази формираних плодова па треба наставити са заштитом против биљних болести (пламењача шљиве, рђа шљиве, шупљикавост лишћа) и штеточина. Може се користити један од фунгицида: DELAN 700 WG, BRAVO 720 SC, DITHANE 45 M, MANKOGAL 80, POLYRAM DF, GALOFUNGIN и други. За сузбијање штеточина код вишње и шљиве (лисних ваши и вишњиног сврдлаша, шљивин смотавац, шљивине осе) у овој фази препоручују се препарати: PERFEKTHION, SISTEMIN 40 EC, DIMETOGAL, DIAZINOL, DECIS 2.5 EC, ANTHOCID D, DIMETOGAL, VANTEX, AFINEX 20 SP и други.

Бресква се налази у фази формираних плодова па треба наставити са заштитом против биљних болести (шупљикавост лишћа) једним од препарата: CAPTAN 80 WG, MERPAN, PINOZEB M-45, DITHANE као и пепелнице једним од препарата: SYSTHANE 12 E, TOPAS, THIOVIT JET, KOSAN WG и други. За сузбијање штеточина (бресквин мољац, лисне ваши, бресквин смотавац) применити један од инсектицида: NURELLE D, HARPUN, TONUS, KAISO WG, IMIDAN WP-50, DIMIN SC-480, KARATE ZEON, INSEGAR и други.

3. Заштита јагодастог воћа

Малина и купина налазе се у фази издвајања цветних пупољака (ластари 10-15 цм), када се обавља друго редовно прскање против болести листа и стабла и штеточина. За сузбијање болести користити неке од препарата: QUADRIS, POLYRAM DF, ANTRACOL WP 70, DITHANE 70, MANKOGAL, FOLPET. Један од поменутих фунгицида треба комбиновати са неким од инсектицида као што су: PERFEKTION, DIMETOGAL, SISTEMIN 40 EC, DECIS2.5 EC, COTNION 25 WP, ACTELIC 50, FASTAC 10 EC, MEGATHRIN 2.5 EC, KARATE ZEON, ANTHOCID D, VANTEX 60 SC, AFINEX 20 SP, MAVRIK, TALSTAR. Посебну пажњу обратити на младе изданке из земље које штитимо, да болести не би ушле и испољиле се у већем интензитету наредне године када ти ластари буду на роду. За сузбијање гриња користити један од инсекто-акарицида: VERTIMEC, NISORUN 10 SC, ABASTATE, ELISA, DEMITAN 200 SC, ARMADA, ENVIDOR и други.

4. Заштита винове лозе

У зависности од локалитета као и сората (винске или стоне сорте) винова лоза се налази у фази дужине ластара 5-10 цм, па је потребно прскање против проузроковача пепелнице једним од препарата: KOLOSUL, KUMULUS, THIOVIT JET, TOPAS, OLIMP, SYSTHANE, KARATHANE.

Напомена: Посебно треба обратити пажњу на местима прошлогодишњих жаришта пепелнице винове лозе, где треба користити неки од системичних фунгицида. Уколико су проблем гриње на виновој лози, тада треба додати један од акарицида: DEMITAN, SANMITE, ELISA, VERTIMEC, NISSORUN и други.

5. Заштита повртарских култура

Када је у питању заштита поврћа (парадајз, паприка) у затвореном простору, посебну пажњу обратити на парадајз и то на пламењачу, сиву трулеж и штетне инсекте, лисне ваши и белу лептирасту ваш (ове штеточине нападају и паприку).

За сузбијање пламењаче може се применити неки од препарата: ANTRACOL WP 70, DITHANE M 70, POLYRAM DF, PINOZEB M 45, ACROBAT MZ WG, CONSENTO, EQUATION PRO WG, QUADRIS, FOLIO GOLD, BRAVO 720 SC и други.

За сузбијање сиве трулежи може се користити препарат RONILAN DF, SWITCH 62.5 WG, SUMILEX, SIGNUM, DAKOFLO и други.

Лисне ваши су најважније штеточине у овом тренутку у затвореном простору и њих сузбијамо неким од препарата: CHEES 50 WG, MOSPILAN 20 SG, VOLLEY 20 SP, ACTELLIC 50, DECIS 2.5 EC, ELISA.

Гриње паучинари знају бити велики проблем заштићеног простора и у том случају ове проблеме решавамо препаратом ABASTATE, VERTIMEC, FOBOS EC и други.

При избору препарата обавезно водити рачуна о каренци.

НАПОМЕНА:

Сва прскања обављати у касним поподневним часовима, по мирном времену без ветра и падавина. Водити рачуна да се у фази цветања не користе препарати који су отровни за пчеле. У тој фази не користити инсектициде! За све препарате неопходно је претходно прочитати упутство и у свему се придржавати прописаног. Приликом рада са пестицидима треба се придржавати мера предострожности уз обавезно коришћење потпуне заштитне опреме.

За сва детаљнија упутства можете се обратити лично ПССС Крушевац или телефоном 037/427-811

Дипл.инж. Драгољуб Милосављевић
стручни сарадник за заштиту биља

ПССС КРУШЕВАЦ